

**AKTUALIZACJA
PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA
dla Gminy Imielin**

Kierownik Projektu:
mgr inż. Ksenia Czachor

Zespół realizujący:
mgr Katarzyna Kędzierska

Opole, kwiecień 2010 r.

Inteligentne rozwiązania aby chronić środowisko

Spis treści

Rozdział I. WSTĘP	2
Rozdział II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH WYŻSZEGO SZCZEBLA	3
Rozdział III. CHARAKTERYSTYKA GMINY IMIELIN	11
Rozdział IV. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	21
IV.1 Wody powierzchniowe i podziemne	21
IV. 2 Gospodarka odpadami	24
IV.3 Powietrze atmosferyczne	24
IV.4 Klimat akustyczny	26
IV.5 Ochrona przyrody	26
IV.6 Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz klęski żywiłowe	27
Rozdział V. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE IMIELIN	28
V.1 Ochrona gleb i powierzchni ziemi	28
V.2 Gospodarka wodno - ściekowa	29
V.3 Gospodarka odpadami	30
V.4 Ochrona powietrza atmosferycznego	31
V.6 Ochrona przed hałasem	32
V.7 Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	32
V.8 Ochrona przyrody	33
V.9 Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne	33
V.10 Edukacja ekologiczna	34
Rozdział VI. PROGRAM WYKONAWCZY	36
VI.1 Instytucje odpowiedzialne	36
VI.2 Narzędzia realizacji programu	36
VI.3 Źródła finansowania	39
VI.4 Harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu	47
VI.5. Monitoring i ocena realizacji programu	51

Rozdział I. WSTĘP

Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja programu ochrony środowiska dla gminy Imielin.

Niniejszy program został sporządzony jako realizacja obowiązków gminy wynikających z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), dotyczących sporządzania gminnych programów ochrony środowiska.

Dokument ten służy realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu lokalnym. Przyjęte w programie priorytety oraz zadania gminy Imielin służyć będą realizacji obowiązujących wymogów ustawowych w dziedzinie ochrony środowiska, zasad wynikających z programów rządowych, zasad zrównoważonego rozwoju Polski oraz innych dokumentów strategicznych w gminie. Efektem realizacji programu będzie poprawa stanu środowiska oraz wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem w gminie.

Zakres i metodyka wykonania opracowania

Zakres opracowania spełnia wymagania określone w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska. Program obejmuje działania gminy na najbliższe cztery lata, tj. 2008-2011 oraz obejmujące w perspektywie kolejne cztery lata, tj. 2012-2015. Treść programu jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, programami rządowymi z zakresu ochrony środowiska oraz odpowiednimi dokumentami programowymi rangi regionalnej i lokalnej. Aktualizacja programu zawiera ogólną charakterystykę gminy oraz charakterystykę i ocenę aktualnego stanu środowiska, sporządzoną na podstawie inwentaryzacji i analizy zagadnień związanych z ochroną środowiska w gminie Imielin. Analizę przeprowadzono w oparciu o:

- informacje uzyskane bezpośrednio z gminy,
- studium zebranych materiałów wyjściowych,
- dostępne wyniki monitoringu środowiska.

Opracowanie określa cele, priorytety i zadania ochrony środowiska w zakresie: ochrony gleb i powierzchni ziemi, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, ochrony przed skutkami poważnych awarii oraz edukacji ekologicznej. Założone cele podzielono na cele krótkoterminowe, do realizacji w latach 2008-2011 oraz średnioterminowe, do realizacji w perspektywie kolejnych czterech lat, czyli do roku 2015.

Podstawą formułowania celów i priorytetów były wyniki przeprowadzonej analizy stanu środowiska oraz identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska. Przy formułowaniu priorytetów i celów ekologicznych kierowano się wytycznymi zawartymi w obowiązujących przepisach prawa polskiego, obowiązujących dokumentach rządowych oraz innych dokumentach strategicznych. Opracowanie zawiera program wykonawczy, tj. określa: instytucje odpowiedzialne za realizację programu, narzędzia realizacji programu, źródła jego finansowania, harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu oraz procedury kontroli realizacji programu.

Rozdział II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH WYŻSZEGO SZCZEBLA

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 (przyjęta uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r.)

„Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” bierze pod uwagę zobowiązania wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Przy jej opracowywaniu uwzględniono nie tylko strategiczne i programowe dokumenty rządu Rzeczypospolitej Polskiej, ale także Wspólnoty Europejskiej. Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju. Pod kątem gospodarki odpadami, PEP ustanowiła następujące cele średniookresowe do 2016 r.:

- utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko,
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

PEP wskazuje, że aby osiągnąć cele średniookresowe konieczne jest w latach 2009-2012:

- zorganizowanie banku danych o odpadach (do końca 2009 r.),
- reforma obecnego systemu zbierania i odzysku odpadów komunalnych w gminach, dająca władzom samorządowym znacznie większe uprawnienia w zarządzaniu i kontrolowaniu systemu (do końca 2009 r.),
- zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inwestycji dotyczących odzysku i recyklingu odpadów, a także wspieranie wdrożeń nowych technologii w tym zakresie,
- dostosowanie składowisk odpadów do standardów UE (do końca 2009 r.),
- wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne modernizacji technologii prowadzących do zmniejszania ilości odpadów na jednostkę produkcji (technologie małoodpadowe),
- realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenia udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu wspieranych dotacjami Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
- wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- dokończenie akcji likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne oraz akcji eliminacji PCB z transformatorów i kondensatorów (do końca 2010 r.).

Krajowy Program Zwiększania Lesistości (aktualizacja 2003)

KPZL jest opracowaniem studialnym, o charakterze strategicznym. Jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju i zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości. Przyjęte w KPZL założenia metodyczne i kryteria określania preferencji zalesieniowych mogą być pomocne w tworzeniu oryginalnych rozwiązań regionalnych oraz lokalnych.

Celem rządowego programu zwiększania lesistości na lata 2001-2020 jest zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości do 30%, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz wykorzystanie ich do optymalnego rozmieszczenia zalesień, a także opracowanie odpowiednich instrumentów realizacyjnych.

Integralną częścią programu jest:

- przestrzenny model zwiększania lesistości (obejmujący ustalenie preferencji zalesieniowych gmin) oraz rozmiar zalesień w układzie kraju, województw i powiatów,
- założenia programów regionalnych i lokalnych,
- zadania dla administracji rządowej, władz samorządowych na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym oraz dla gospodarki leśnej,
- harmonogram realizacji i aspekty ekonomiczne.

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska (projekt aktualizacji)

Dotychczas obowiązujący "Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do 2004 r. oraz cele długoterminowe do roku 2015" jest dziś aktualny przede wszystkim w części formułującej ogólne wytyczne do tworzenia regionalnej polityki ochrony środowiska. W oparciu o diagnozę stanu środowiska, uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polityki ochrony środowiska oraz wymagania w zakresie jakości środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (określone stosownymi ustawami, aktami wykonawczymi, implementacją dyrektyw UE) – w aktualizacji Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska przedstawione zostaną aktualne priorytety jego realizacji wraz z głównymi kierunkami działań zmierzających do systematycznej poprawy jakości środowiska i racjonalnego użytkowania z jego zasobów. Według stanu na maj 2009 r., nie są jeszcze zakończone prace nad aktualizacją Programu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

4 września 2007 r. Komisja Europejska zaakceptowała projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Pozwoliło to Zarządowi Województwa Śląskiego na podjęcie uchwały nr 1708/91/III/2007 z dnia 18 września 2007 roku przyjmującej Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 (dalej: RPO WŚ).

Celem głównym RPO WŚ jest „stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu”, jako proces zachodzący na wielu płaszczyznach, w tym m.in. środowiskowej poprzez zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności. W RPO WŚ wyznaczono szereg priorytetów, wśród których jest „Środowisko”, którego głównym celem jest ochrona oraz poprawa jakości środowiska, realizowana poprzez cele szczegółowe, takie jak:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku,
- poprawa jakości powietrza,
- doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

W ramach priorytetu wspierane będą działania w zakresie rozwoju infrastruktury wodno - ściekowej, gospodarki odpadami, poprawy jakości powietrza i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zarządzania środowiskiem i ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Infrastruktura wodno - ściekowa wspierana będzie poprzez inwestycje w sieci kanalizacyjne, wodociągowe, oczyszczalnie ścieków i elementy systemu zaopatrzenia w wodę. W ramach gospodarki odpadami, wsparcie uzyskają projekty z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, ich odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania, kompleksowego oczyszczania terenów z odpadów zawierających azbest oraz rekultywacji obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów na cele przyrodnicze. Wymienione przedsięwzięcia w znacznym stopniu przyczynią się do wdrożenia efektywnych ekologicznie, kompleksowych systemów gospodarki odpadami oraz likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów. Wszystkie działania podejmowane w zakresie gospodarki odpadami będą ponadto realizować założenia wynikające z Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego. Poprawa jakości powietrza będzie osiągnięta poprzez przedsięwzięcia na rzecz budowy, remontu oraz modernizacji systemów ciepłowniczych (obejmujące likwidację systemów indywidualnych), wraz z ich wyposażeniem w instalacje ograniczające emisję zanieczyszczeń, kompleksowej

termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej wraz z wymianą źródeł ciepła, prowadzącej do ograniczenia „niskiej emisji”. Dodatkowo, wspierane będą działania prowadzące do wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym budowa infrastruktury służącej do przesyłu i produkcji energii pochodzącej ze źródeł alternatywnych, jak energia słoneczna, energia pochodząca z biomasy i inne. W ramach priorytetu preferowane będą projekty realizowane na obszarach o dużej gęstości zaludnienia. Doskonaleniu zarządzania środowiskiem będą służyć inicjatywy w zakresie tworzenia i rozwoju instrumentów gromadzenia i przetwarzania informacji o stanie środowiska, map akustycznych oraz map zalewowych. W ramach priorytetu realizowane będą działania polegające na modernizacji i doposażeniu infrastruktury służącej szeroko pojętej edukacji ekologicznej (m.in.: punkty widokowe, ścieżki przyrodnicze, ośrodki dydaktyczno – promocyjne) oraz przywracaniu drożności korytarzy ekologicznych.

Strategia rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020

Obowiązująca „Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020” powstała w wyniku przeprowadzenia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015”. Strategia stanowi jeden z najważniejszych dokumentów przygotowanych przez samorząd województwa, zapis świadomych wyborów społeczności regionu, obrazujący długotrwałą koncepcję rozwoju omawianego terytorium, z punktem ciężkości zorientowanym na rozwiązywanie kluczowych problemów i wykorzystywanie pojawiających się szans. Wizja województwa śląskiego skupia się przede wszystkim na poprawie wizerunku oraz uczynieniu z regionu jednego z centrów cywilizacyjnych Polski i Europy. Przewiduje ona równomierny rozwój województwa, przebiegający równocześnie na czterech płaszczyznach:

- społecznej (edukacja, kultura, integracja społeczna, aktywizacja zasobów ludzkich),
- gospodarczej (restrukturyzacja, innowacyjność i rozwój gospodarki),
- środowiskowej (ochrona i kształtowanie środowiska i przestrzeni),
- infra - technicznej (rozwój transportu, komunikacji i przepływu informacji).

Cel strategiczny na płaszczyźnie środowiskowej został zdefiniowany jako „poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”.

Określono następujące kierunki działań:

- 1) wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych,
- 2) zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic,
- 3) rewitalizacja terenów zdegradowanych,
- 4) kształtowanie ośrodków wiejskich,
- 5) uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami,

- 6) utworzenie systemu kształtowania i wykorzystywania zasobów wodnych,
- 7) polepszenie jakości powietrza,
- 8) ochrona przed hałasem,
- 9) ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych.

Uchwałą Sejmiku Nr III/29/2/2008 z 22 października 2008 roku dokonano zmiany harmonogramu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020. U podstaw zmiany harmonogramu prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego stoi przyjęta przez Sejm RP Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Przyjęta ustawa dokonuje zmiany m.in. w Ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz Ustawie o samorządzie województwa, które regulują proces tworzenia strategii.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020 w głównej mierze ma na celu dostosowanie zapisów obecnie obowiązującego dokumentu do zmiany uregulowań wynikających z ustawy o samorządzie województwa w związku z uchwaleniem ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zmieniających się warunków prowadzenia polityki rozwoju na terenie województwa śląskiego. Ponadto należy dokonać weryfikacji Strategii z zapisami głównych dokumentów strategicznych kraju wyznaczających zakres i ramy polityki regionalnej. Potrzeba zmian i uzupełnień w realizowanym obecnie dokumencie wynika także z faktu pojawienia się zupełnie nowych wyzwań rozwojowych, nie zidentyfikowanych w momencie opracowania obowiązującej Strategii Rozwoju, a zdiagnozowanych w innych regionalnych oraz rządowych dokumentach planistycznych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego jest podstawowym dokumentem określającym zasady organizacji struktury przestrzennej województwa oraz zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego w przekroju podstawowych komponentów przestrzeni, w tym:

- podstawowych elementów sieci osadniczej,
- rozmieszczenia infrastruktury społecznej, technicznej i innej o znaczeniu ponadlokalnym,
- wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury, z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jako instrument kreowania rozwoju przestrzennego województwa oraz koordynowania planowania zagospodarowania na poziomie regionalnym ustala kierunki transformacji podstawowych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, uwzględniając zasady polityki państwa

w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania zawarte w: „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” oraz cele i kierunki rozwoju regionu zawarte w „Strategii rozwoju województwa śląskiego na lata 2000-2020”.

Cel generalny polityki przestrzennej został sformułowany następująco: „Kształtowanie harmonijnej struktury przestrzennej województwa śląskiego sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi województwa.

Cele polityki przestrzennej (spośród których każdy dotyczy zagadnień związanych z ochroną środowiska) to:

- I. Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa
- II. Wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej
- III. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych
- IV. Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury
- V. Stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią
- VI. Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

W dniu 14 maja 2002 roku Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Był on wynikiem rezolucji Sejmu RP z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki (M. P. Nr 38, poz. 373), w której Rada Ministrów została zobowiązana do opracowania programu zmierzającego do wycofywania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski. Powstał on także w wyniku realizacji ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 3, poz. 20, z późn. zm.) oraz przepisów wykonawczych do niej.

Realizacja Programu została przewidziana na lata 2003-2032, głównie z uwagi na wieloletnią trwałość płyt azbestowo-cementowych i innych wyrobów stosowanych w budownictwie, dużą ilość tych wyrobów oraz wysokie koszty usuwania.

Cele „Programu ...” sformułowane zostały następująco:

- sukcesywne eliminowanie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest i oczyszczenie z nich terytorium Polski,
- eliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych kontaktem z azbestem,
- sukcesywna likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

W „Programie...” przyjęto założenie, że w ciągu trzydziestoletniego okresu jego realizacji, tj. od 2003 r. do 2032 r. nastąpi:

- wdrożenie stosowanych w Unii Europejskiej przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- unieszkodliwianie odpadów azbestowych znajdujących się na drogach i placach,
- złożenie odpadów azbestowych na 84 składowiskach o powierzchni od 1 do 5 ha, zlokalizowanych na terenie całego kraju,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem,
- likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko.

W tym celu zaplanowano realizację takich zadań, jak:

- prowadzenie działalności informacyjno-popularyzacyjnej na temat azbestu,
- prowadzenie działalności szkoleniowej dla pracowników administracji państwowej,
- utworzenie Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zawodowego Związanych z Azbestem,
- utworzenie bazy danych o lokalizacji, ilości i stanie istniejących wyrobów zawierających azbest, oraz utworzenie bazy danych niezbędnych do skutecznego monitorowania realizacji zadań przewidzianych „Programem...”,
- opracowanie wojewódzkich, powiatowych i gminnych planów ochrony przed szkodliwością azbestu oraz programów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- wspieranie inicjatyw samorządu terytorialnego dotyczących oczyszczania miejsc publicznych z azbestu,
- budowę składowisk odpadów zawierających azbest,
- monitorowanie realizacji „Programu...”,
- usunięcie wyrobów zawierających azbest.

Jako docelowy przyjęto 30-letni okres realizacji tego programu (rok 2032 jako termin osiągnięcia celów).

Według doniesień Ministerstwa Gospodarki, prowadzone są obecnie prace nad uchwaleniem „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Znaczącą zmianą w stosunku do dotychczasowego „Programu...” stanowić będzie zmiana sposobu postępowania z azbestem: nie będzie konieczności usuwania rur azbestowo cementowych (trzeba je będzie zaznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego), natomiast usunięty azbest będzie można unieszkodliwiać w sposób inny niż składowanie (obecnie jest to jedyna dopuszczalna metoda zagospodarowania odpadów azbestowych).

Rozdział III. CHARAKTERYSTYKA GMINY IMIELIN

Położenie administracyjne Gminy

Gmina jest położona w odległości około 20 km od Katowic, należy do powiatu bieruńsko - lędzińskiego, położonego na południowo-wschodnim krańcu Wyżyny Śląskiej. Miasto graniczy, na północy z miastem Mysłowice, na południu z gminą Chełm Śląski; na wschodzie z dzielnicą miasta Jaworzno: Jeleń oraz na zachodzie z dzielnicami miasta Lędziny: Hołdunów, Smardzowice. Przez teren Imielina przebiega droga wojewódzka nr 934 relacji Katowice - Oświęcim. Imielin posiada dogodne połączenie z sąsiadującą drogą krajową Nr 1 relacji Cieszyn-Warszawa Ponadto przez gminę przebiega autostrada A4.

Rysunek 3.1. Lokalizacja Gminy Imielin na tle powiatu bieruńsko - lędzińskiego

Źródło: „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Imielin, 2005 r.”

Położenie geograficzne Gminy

Imielin to gmina miejska leżąca na terenie powiatu bieruńsko - lędzińskiego w obrębie Płaskowyżu Katowickiego. Terytorium miasta cechuje zróżnicowanie rzeźby terenu. W jego północno-wschodniej części znajdują się wzniesienia zwane "Pagóry Imielińskie".

Zagospodarowanie terenu i struktura powierzchni

Według danych z roku 2002 (rocznik statystyczny), Imielin zajmuje obszar 28,04 km², w tym użytki rolne stanowią 50% powierzchni, użytki leśne - 18%. Miasto Imielin zajmuje

17,9% powierzchni powiatu. Imielin nie posiada formalnie wyznaczonych dzielnic, funkcjonują jednak one w powszechnym użytku mieszkańców. Są to m. in: centrum, Jamnice, Pasieczki, Cisowiec, Stara Gać, Nowa Gać, Granice, Jazd i Wioski.

Tabela 3.1. Powierzchnia gruntów wg rodzaju gospodarstwa i grup obszarowych użytków rolnych

Lp.	Użytki	[ha]	[km ²]
1	użytki rolne	995,1	9,95
2	grunty orne pod zasiewami	295,7	2,95
3	grunty orne odłogi	522,1	5,22
4	grunty orne ugory	34,4	0,34
5	sady	3,6	0,03
6	łąki trwałe ogółem	116,4	1,16
7	pastwiska ogółem	22,8	0,22
8	lasy i grunty leśne ogółem	528,5	5,28
9	pozostałe grunty ogółem	111,7	1,11
RAZEM		2630,43	26,3

Źródło: GUS

Budowa geologiczna i hydrogeologiczna

Pod względem morfologicznym wschodnia i południowa część Imielina to Dolina Przemyszy, która należy do Kotliny Mysłowickiej stanowiącej denudacyjne obniżenie wypełnione osadami czwartorzędowymi i trzeciorzędowymi. Natomiast we wschodniej części występują Zrębowe Pagóry Imielińskie, tj. wydłużone w kierunku równoleżnikowym wzgórze zbudowane z utworów triasowych, oddzielone od siebie głębokimi dolinami powstałymi w strefach uskoków tektonicznych.

Hydrogeologicznie opisywany teren należy do Regionu Górnośląskiego, przy czym zachodnia i południowa część Imielina leży w Podregionie Łaziskim, a część wschodnia w Podregionie Chrzanowskim, co jest ściśle związane z geomorfologią opisywanego terenu.

Imielin leży w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych C/2 Tychy – Siersza wymagającego szczególnej ochrony. Całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 710 km². Na opisywanym terenie w zachodniej i południowej części Imielina jest on izolowany od zanieczyszczeń z powierzchni grubą powłoką nieprzepuszczalnych osadów trzeciorzędowych, natomiast w części wschodniej przykryty jest utworami triasowymi. Na terenie Imielina zbiornik ten nie jest eksploatowany (poprzez ujęcia studzienne).

Na terenie Imielina eksploatowane jest 1 ujęcie GPW.

Sieć hydrograficzna

Pod względem hydrologicznym teren Imielina znajduje się w dolinie rzeki Przemszy stanowiącej lewobrzeżny dopływ rzeki Wisły. Koryto rzeki Przemszy stanowi fragment wschodniej granicy gminy Imielin. Całkowita długość rzeki wynosi 87,6 km (długość wzdłuż wschodniej granicy gminy to około 4 km), całkowita powierzchnia zlewni wynosi około 2 121,5 km².

Ponadto przez Imielin przepływa Potok Imielinka – prawobrzeżny dopływ rzeki Przemszy o długości około 4,3 km i powierzchni zlewni około 25 km².

Do zlewni Potoku Goławieckiego należy mały rejon w południowo-zachodniej części miasta, który jest drenowany rowami leśnymi. Woda z tego obszaru odprowadzana jest w kierunku południowo-zachodnim do Potoku Goławieckiego, płynącego poza charakteryzowanym obszarem.

Dodatkowo na terenie gminy Imielin występują liczne rowy melioracyjne o łącznej długości około 20 km. Na terenie gminy znajduje się Zbiornik Imieliński (dawna nazwa Dzieckowice). Podstawowe parametry techniczne zbiornika:

- pojemność całkowita: 52,5 mln m³,
- max poziom piętrzenia: 234,5 m npm,
- piętrzenie w warunkach normalnych: 232 – 233,5 m npm,
- pojemność przy rzędnej lustra 231,6 m npm: 28,06 mln m³,
- powierzchnia zalewu przy max poziomie piętrzenia: 713 ha

Zbiornik Imieliński pełni funkcję źródła zaopatrzenia w wodę mieszkańców na terenie województwa oraz zakładów pracy. Zbudowany został w miejscu wyrobiska po wyeksploatowanych piaskach posadzkowych.

Spółeczność lokalna

Gminę zamieszkuje 7 971 osób (stan na dzień 30.05.2009 r.). Liczba osób zamieszkujących gminę stanowi 14,3 % liczby ludności powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

Tabela 3.2. Liczba ludności w latach 2005-2016

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2015
<i>Liczba ludności</i>	7 756	7 761	7 824	7 934	7 971	8 064	8 066	8 067	8 077

Źródło: GUS

Charakterystyka pozarolniczego sektora gospodarczego

Według danych statystycznych GUS (stan na dzień 31.12.2007) na terenie gminy Imielin zarejestrowano (wg sektorów własnościowych) ogółem **656** podmiotów gospodarki narodowej, w tym:

- w sektorze publicznym ogółem **6** podmiotów gospodarki narodowej (z czego 5 zalicza się do jednostek państwowego i samorządowego prawa budżetowego, a 1 to spółka handlowa),
- w sektorze prywatnym ogółem **650** podmiotów gospodarki narodowej (należy do nich 599 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, 35 spółek handlowych, 6 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, 1 spółdzielnia, oraz 9 stowarzyszeń i organizacji społecznych).

W obrębie gminy Imielin funkcjonują następujące zakłady - podmioty, które mogą oddziaływać na środowisko, są to:

1. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. Katowice, Stacja Uzdatniania Wody w Imielinie, ul. Wodna 3,
2. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe "METALE" S.A Katowice "Centralny Skład Metali Nieżelaznych Imielin" ul. Hallera 39,
3. Prywatny Browar "IMIELIN" S.C., Imielin ul. Rubinowa 10,
4. Piekarnia nr 1 "GEMPE" Imielin ul. Klonowa 1,
5. Zakład Mechaniczny "PAMET", ul. Bp. Adamskiego 24,
6. Zakład Produkcyjno – Handlowo - Usługowy „URANOS” Imielin ul. Kordeckiego 28
7. PPCH „PLASTOCHEM” Jerzy Socha, Imielin, ul. Hallera 27b,
8. Stacja benzynowa PKN "ORLEN", Imielin, ul. Imielińska 27,
9. Centrum Budownictwa "RAMPA", Imielin, ul. Hallera 64,
10. PHU "EFEKT", Imielin, ul. Żeńców 32,
11. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "ELEKTRYK" S.J., Katowice Zakład w Imielinie ul. Rzemieślnicza 6,
12. Wyrób i Naprawa Urządzeń Elektronicznych, Imielin, ul. Poniatowskiego 7a,
13. PPHU "RAFAŁ", Imielin, ul. Malczewskiego 2,
14. Wentylatory "WENTECH" Sp. z o.o., Imielin ul. Rzemieślnicza 6,
15. Zakład Ślusarski, Imielin ul. Imielińska 58,
16. Zakład Mechaniczny, Imielin ul. Żeńców 1 a,
17. Zakład Mechaniczny "ROZKOP", Imielin ul. Bp. Adamskiego 42,
18. Producent Bram, Imielin ul. Imielińska 63,
19. Zakład T.R.B. „KOMPLEKS”, Imielin ul. Wandy 58,
20. P.P.H. Tadeusz Spyra Imielin, ul. Poniatowskiego 27b,
21. Warsztat ślusarski "PROFIMET ", Imielin, ul. Bluszczowa 1,
22. BRAM –STAL, Imielin, ul. Rzemieślnicza 12,
23. Mechanika pojazdowa, Imielin, ul. K. Miarki 25,
24. Warsztat usługowo - ślusarski, Imielin, ul. Banachiewicza 36,
25. P.U.P.H. "INTER-BRAM ", Imielin, ul. Dunikowskiego 58,

26. Spółdzielnia Kółek Rolniczych, Imielin, ul. Br. Alberta 54,
 27. Tartak Imielin, ul. Maratońska 2.
 28. Zakład Stolarski, Imielin, ul. Wyzwolenia 51a
 29. Zakład Stolarski, Imielin, ul. B-pa Adamskiego 67
 30. Zakład Stolarski, Imielin ul. Drzymały 57
 31. Warsztat Modelarsko-Odlewniczy, Imielin, ul. Drzymały

Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowane są 3 kopalnie odkrywkowe, które produkują kruszywo drogowe oraz nawozy wapniowe dla rolnictwa. Głównym źródłem utrzymania na obszarze Gminy Imielin jest handel i naprawy. Poza tym istotną rolę w zatrudnieniu odgrywają jednostki w dziedzinie obsługi nieruchomości i firm, najmniej - w rolnictwie i leśnictwie.

Tabela 3. Podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie gminy Imielin

Podmioty gospodarki narodowej ogółem	Sektor publiczny		Sektor prywatny	
656	5	Jednostki państwowe i samorządowe prawa budżetowego	599	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
	1	Spółki handlowe	35	Spółki handlowe
			6	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego
			1	Spółdzielnia
			9	Stowarzyszenia i organizacje społeczne
6	Ogółem	650	Ogółem	

źródło: GUS (stan aktualny na dzień 31.12. 2007)

Infrastruktura techniczna

Gazociągi

Okolo 85% gminy Imielin to tereny zaopatrzone w sieć gazową. Ze względu na koszty nie planuje się w najbliższych 4 latach dalszej rozbudowy gazociągu.

Do celów bytowych wykorzystywany jest również gaz płynny propan-butan zakupywany przez mieszkańców w tzw. „butlach gazowych”.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy nie funkcjonują przedsiębiorstwa energetyczne zapewniające pokrycie potrzeb cieplnych. Całość potrzeb cieplnych zaspokajana jest przez indywidualne źródła ciepła (tzw. przydomowe kotłownie).

Działając zgodnie z założeniami Gminnego Programu Ograniczania Niskiej Emisji 2004 (PONE) na terenie gminy wymieniono dotychczas 450 kotłowni centralnego ogrzewania na kotłownie ekologiczne. Mieszkańcom udzielono dofinansowania do nowo zakupionego kotła ekologicznego. Planuje się zaktualizować dotychczasowy PONE 2004, który jest obowiązujący do końca 2009 roku.

Na terenie gminy nie ma znacząco dużych zakładów, które przez eksploatację dużych kotłów powodowałyby emisję zanieczyszczeń do powietrza.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zasilanie odbiorców energii elektrycznej z terenu Gminy Imielin odbywa się za pośrednictwem stacji transformatorowych, zlokalizowanych poza jej granicami, a mianowicie z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) OLSZEWSKI poprzez SZYB JAROSŁAW, zlokalizowane na terenie Jaworzna oraz z GPZ BRZEZINKA w Mysłowicach, przy ul. Brzezińskiej. Na terenie Gminy Imielin znajdują się 2 Główne Punkty Zasilania:

1. GPZ ZIEMOWIT – napięcie: 110/20/6 kV (znajdujący się na terenie szybu wentylacyjnego KWK „Ziemowit” w Imielinie, służący do zasilania w energię elektryczną wymienionej Kopalni i stanowiący jej własność),
2. GPZ SUW IMIELIN – napięcie: 110/6 kV (znajdujący się na terenie Stacji Uzdatniania Wody i stanowiący własność Będzińskiego Zakładu Elektroenergetycznego S.A.).

Przez teren Gminy Imielin przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne następujących relacji:

Linia o napięciu znamionowym 220 kV (2-torowa):

1. BYCZYNA – BIERUŃ,
2. BYCZYNA – PORĘBA.

Linie o napięciu znamionowym 110 kV, łączące GPZ-ty (2-torowe):

1. GPZ SOBIESKI i GPZ JELEŃ 110/6 kV – GPZ DZIECKOWICE 110/6 kV i GPZ DWORY,
2. GPZ BRZEZINKA 110/20/6 kV i GPZ KARLIK 110/6 kV na terenie KWK „Wesoła” – GPZ SUW IMIELIN 110/6 kV,
3. GPZ BIERUŃ – GPZ ZIEMOWIT (znajdujący się na terenie szybu wentylacyjnego KWK „Ziemowit” w Imielinie).

Na terenie Gminy Imielin zlokalizowanych jest szereg obiektów radiokomunikacyjnych, w tym głównie stacja bazowa telefonii komórkowej, należąca do operatora Polskiej Telefonii Komórkowej „Centertel”.

Ponadto na terenie gminy są zlokalizowane inne obiekty radiokomunikacyjne, pracujące zarówno w paśmie mikrofalowym, jak również w zakresie częstotliwości radiowych. Są to urządzenia małej mocy, nie wymagające uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych do środowiska.

Transport i komunikacja

Drogowa sieć komunikacyjno – transportowa

Gmina posiada dobrze rozwinięty stan dróg i dobre uzbrojenie terenu. Na terenie miasta jest ok. 71 km dróg w tym:

- a. droga wojewódzka - ul. Imielińska o długości 3,6 km (nr 934 relacji Katowice – Oświęcim),

Imielin posiada także dogodne połączenia z drogą krajową nr 1 relacji Cieszyn - Warszawa oraz autostradą A-4: Katowice - Kraków.

- b. drogi powiatowe - ul. Brata Alberta, ul. Podmiejska, ul. Nowozachęty, ul. Satelicka, ul. Dzikowa i ul. Zachęty o łącznej długości 13,256 km,

- c. drogi gminne – długość ok. 54 km.

Poniżej, w tabeli nr 3 zestawiono szczegółową charakterystykę dróg powiatowych na podstawie danych z Powiatowego Zarządu Dróg w Bieruniu.

Tabela 4. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Imielin

Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość [km]
5914 S	ul. Brata Alberta	2,351
5915 S	ul. Podmiejska	1,645
5916 S	ul. Satelicka	4,3
5918 S	ul. Nowozachęty	2,632
5918 S	ul. Zachęty	1,213
5923 S	ul. Dzikowa	1,115
RAZEM		13,256

Komunikacja drogowa jest podstawą powiązania gminy Imielin z otaczającymi miejscowościami. W niedalekiej odległości miasta znajduje się Autostrada A4 przebiegająca przez gminy sąsiednie. Drogi gminne są drogami ruchu lokalnego o wyraźnie mniejszym natężeniu ruchu pojazdów. Główne uciążliwości ruchu drogowego wynikają z zaniżonych parametrów technicznych układu drogowego w stosunku do pełnionych funkcji tj. szerokość pasa jezdni, brak chodników czy poboczy.

Przez Imielin przebiega linia kolejowa Katowice - Oświęcim, stacja kolejowa zlokalizowana jest przy ul. Dunikowskiego.

Komunikacja zbiorowa, obsługiwana jest przez autobusy i kolej, zaspokaja w pełni zapotrzebowanie społeczeństwa. Gmina posiada dogodne połączenia drogowe oraz kolejowe z Katowicami, Oświęcimiem, Lędzinami i Bieruniem. Układ ten umożliwia bardzo dobrą komunikację, co jest dużym atutem i stanowi o potencjale rozwojowym; konsekwencją tego jest jednak koncentracja uciążliwości charakterystycznych dla tras tego typu o dużych natężeniach ruchu i znacznym udziale pojazdów ciężarowych, dojeżdżających do okolicznych zakładów produkcyjnych.

Na terenie gminy istnieją również linie autobusowe powiatowe, które umożliwiają dzieciom i młodzieży szkolnej dojazd do szkół.

Podmiejski autobus PKS nr 554 kursuje z Imielina do Tychów i Oświęcimia, dalekobieżne natomiast do Rabki, Suchoj Beskidzkiej, Wadowic i Zawoi.

Linie autobusowe (autobusy komunikacji miejskiej) realizują kursy:

- 1) 149 relacja Katowice - Chełm Mały,
- 2) 995 relacja Mysłowice - Bieruń Stary,
- 3) 66 relacja Katowice - Imielin przez Dzieńkowice.

Dodatkowo, w mniejszym zakresie kursują linie autobusowe:

- 1) 953 relacja Imielin Golcówka – Krasowy - Hołdunów - Ławki (1 kurs w obie strony)
- 2) 954 relacja Imielin Golcówka –Wesoła –Ławki (6 kursów w obie strony)

Gospodarka wodno – ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Imielin jest zaopatrywana w wodę przez RPWiK Katowice poprzez sieć rozdzielczą usytuowaną w pasie drogowym i działkach prywatnych doprowadzając wodę pitną do poszczególnych odbiorców. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 100 % mieszkańców gminy.

Według danych GUS w roku 2007 ilość wody dostarczonej do gospodarstw domowych wyniosła 214,4 dam³.

Odprowadzanie ścieków

W 2008 roku zakończył się I etap budowy kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Imielin. Na tym etapie do kanalizacji podłączono 536 budynków. Do realizacji II etapu gmina przystępuje w 2009 r. Nie przewiduje się podłączenia budynków, gdzie doprowadzenie przyłączy jest nieekonomiczne .

Na terenie miasta znajduje się 1385 szamb bezodpływowych oraz 21 oczyszczalni przydomowych.

Ścieki komunalne (z terenów uzbrojonych w sieć kanalizacji) odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Imielinie, natomiast ścieki ze zbiorników bezodpływowych odbierane są przez firmy posiadające stosowne zezwolenia w tym zakresie i przekazywane do oczyszczalni.

Kanalizacja sanitarna o długości 33 km pracuje w systemie podciśnieniowo-grawitacyjnym, z pompownią próżniowo-tłoczną przy ul. Imielińskiej. Pompownia odbiera ścieki od ponad 1/4 mieszkańców miasta i przepompowuje je na oczyszczalnię.

Oczyszczalnia ścieków o przepustowości 500 m³/dobę jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną z wielofunkcyjnym reaktorem biologicznym. Wyposażona jest w stację dmuchaw, prasę do osadów, laboratorium, dyspozytornię, pomieszczenia socjalne.

Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest potok Imielinka, przepływający w niedalekiej odległości od oczyszczalni. Sieć kanalizacyjna objęta jest monitoringiem, który pozwala kontrolować pracę pompowni i kanalizacji.

Turystyka i rekreacja

Atrakcje turystyczne gminy związane są głównie z jej walorami przyrodniczymi i zabytkami. Przez gminę przechodzą szlaki turystyczne i ścieżki rowerowe.

Do istotnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kulturowych na terenie gminy zaliczyć można:

- ścieżki rowerowe położone na terenach Imielina i powiatu bieruńsko-lędzińskiego,
- Kaplicę Matki Boskiej Częstochowskiej z 1706 roku (wpisaną do Katalogu Zabytków Sztuki),
- Kościół Parafialny p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej,
- Kopiec Wolności,
- tereny wokół zbiornika wody pitnej „Dzieńkowice” (powierzchnia zbiornika wynosi około 673 ha., jest on zarybiony, obowiązuje zakaz kąpieli, jednak można pływać na łódkach i żaglówkach. Bardzo prężnie działa tu jacht club oraz stacja wędkarska. Przez teren zbiornika wodnego, którego część leży na terenie Chełmu Śląskiego (164,4 ha) przebiega częściowo granica pomiędzy miastem Imielin, a gminą Chełm Śląski),
- w północno-wschodniej części miasta znajdują się wzniesienia zwane Garby Imielina, największym wzniesieniem jest Golcówka położona 307,7 m n.p.m.,

Szlaki turystyczne:

Przez Imielin przebiegają następujące szlaki turystyczne:

1. **Szlak im. Ks. Jana Kudery** (znaki żółte, przebieg szlaku: Brzezinka centrum – Biały Brzeg (1,0 km) – Dzieckowice leśniczówka (4,1 km) – Granice (6,4 km)– Imielin Rynek (9,5 km) – Imielin PKP (9,5 km) – Błędów (12,7 km) – Górki szkoła (16,3 km) – PKP Górki (17,2 km) – Bieruń restauracja Stylowa (20,6 km).
2. **Szlak Hołdunowski** (znaki niebieskie), przebieg szlaku: Giszowiec – Stara Wesoła (2,5 km) – Wesoła Fala (5,1 km) – Kopalnia Wesoła (6,7 km) – Ławki (10,0 km) – Świniowy (11,4 km) – Hołdunów (12,2 km) – Wioski (14,8 km) – Skraj Imielina (15,8 km) – Cisowiec (17,1 km) – Jamnice (18,5 km) – zalew Dzieckowicki (21,7 km) – Imielin Jazd (22,8 km) – Dzieckowice Jazd (23,7 km) – Jeleń Rynek (24,1 km).

W Imielinie działają również placówki kulturalne: Gminna Świetlica Środowiskowa, Dom Kultury "Sokolnia", a także gminna biblioteka publiczna.

Pozostałością historycznego rozwoju gminy Imielin są obiekty kultury sakralnej takie jak:

- barokowa figura św. Jana Nepomucena stojąca na murze przykościelnym (zabytek pochodzący prawdopodobnie z końca XVIII wieku),
- Kapliczka pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej, (wybudowana w 1706 na miejscu starszej kaplicy drewnianej, która spłonęła około 1700 roku),
- Kapliczka przydrożna, słupowa pod wezwaniem św. Jana Nepomucena, usytuowana jest przy ul. Ściegiennego (wybudowana prawdopodobnie przez górników kopalni galmanu w poł. XIX wieku),
- zegar słoneczny i ogród z grotą lurdzką na placu kościelnym (wybudowany w latach 70. XX wieku).

Rozdział IV. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

IV.1 Wody powierzchniowe i podziemne

W ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach w roku 2006 i 2007 wykonano pomiary czystości wód powierzchniowych na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

Tabela 5. Wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych

Lp.	NAZWA CIEKU – przekrój	Wyniki klasyfikacji	
		Klasa	Wskaźniki decydujące o klasie
1.	Rzeka Przemsza – Chełmek	V	wskaźniki z grupy fizycznej, tlenowej, biogennej, zasolenia i mikrobiologicznej, tlen rozpuszczony, BZT5 (3,1-15 mg O ₂ /l), ChZT-Cr (25,6-62 mg O ₂ /l), amoniak (2,1-5,9 mg NH ₄ /l, azot Kjeldahla, fosforany, fosfor ogólny, przewodność elektrolityczna, substancje rozpuszczone, chlorki (241-602 mgCl/l), liczba bakterii grupy coli typu kałowego oraz ogólna liczba bakterii grupy coli
2.	Potok Goławiecki – Bieruń	V	związki tlenowe i biogenne, wskaźniki z grupy fizycznej, zasolenia oraz bor i mangan (chlorki średnio 22000 mg Cl/l)

Źródło: WIOŚ

W roku 2007 na zlecenie Urzędu Miasta, Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie oddział Górnośląski im. ST. Doktorowicza – Hrebnickiego w Sosnowcu wykonał badania zagrożenia jakości wód podziemnych i powierzchniowych na terenie miasta Imielin, ze szczególnym uwzględnieniem cieków w rejonie zbiornika retencyjnego „Dzieńkowice”, stanowiącego źródło powierzchniowych ujęć wody pitnej. Określenie stopnia zanieczyszczenia pozwoliło na ustalenie jego pochodzenia i rozpoznanie zależności relacji wód powierzchniowych i podziemnych w zlewni Potoku Imielinka i Zlewni Zbiornika Dzieńkowice.

Analizie poddano wody z cieków zlewni Potoku Imielinka i zlewni Zbiornika Dzieńkowice. Wyniki wybranych wskaźników zestawiono w tabeli 5.

Tabela 6. Wyniki analiz chemicznych wód powierzchniowych.

Miejsce opróbowania	Rodzaj punktu	NO ₂	NO ₃	NH ₄	SO ₄	Cl	Ocen klasy jakości wód w zakresie badanych składników**
		[mg/dm ³]					
Imielin, ul. Zachęty	ciek 7	0,358	13,93	0,295	77,0	32,84	III klasa – jakość zadawalająca
Imielin, zach. brzeg zbiornika Dzieńkowice	ciek 10	0,012	4,42	0,103	68,0	25,95	niskie stężenia badanych składników
Imielin, zach. brzeg zbiornika Dzieńkowice	ciek 6	<0,010	4,42	0,111	132,8	21,98	niskie stężenia badanych składników
Imielin, zach. brzeg zbiornika Dzieńkowice	ciek 5	0,153	70,0	0,131	74,9	26,26	V klasa – jakość zła
Imielin, ul. Wandy	potok Imielinka	0,417	7,81	>3,0	152,6	42,04	V klasa – jakość zła
Imielin, ul. Gen. Sikorskiego	rów	0,185	0,83	>3,0	48,0	48,12	V klasa – jakość zła
Imielin, ul. Imielińska	ciek 3	0,411	7,94	2,844	80,0	41,11	IV klasa – jakość niezadawalająca
Imielin, ul. Karolinki	rów	0,280	2,27	>3,0	86,1	40,26	V klasa – jakość zła
Imielin, ul. Łakowa	rów	0,922	4,71	>3,0	93,6	48,6	V klasa – jakość zła
Imielin, ul. Kordeckiego	rów	0,336	0,77	>3,0	72,6	42,16	V klasa – jakość zła
Imielin, ul. Poniatowskiego		0,192	1,10	>3,0	71,8	45,92	V klasa – jakość zła

Źródło: „Badania występowania zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie miasta Imielin” 2007, Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie oddział Górnośląski im. ST. Doktorowicza – Hrebnińskiego w Sosnowcu

Prezentowane wyniki badań dokumentują złą jakość wód powierzchniowych. Podwyższone i wysokie wartości stężeń wybranych wskaźników wskazują na ich zanieczyszczenie związkami azotu i siarczanami.

Najbardziej niepokojące są wyniki badanego amoniaku w wodach. Otrzymane bardzo wysokie jego wartości, w powiązaniu z przestrzenią zurbanizowaną, jednoznacznie wskazują na bezpośrednie, lub dopływające z bardzo bliskich obszarów, dopływy ścieków bytowych. W większości rowów melioracji szczegółowej, przy niskich stanach przepływu wód, ich ilość jest znaczna i zamienia rowy w ściek [„Badania występowania zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie miasta Imielin” 2007].

Ponadto w ramach badań wód powierzchniowych wykonano również badania wód podziemnych (w.w. opracowanie „Badania występowania zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie miasta Imielin” 2007, Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie oddział Górnośląski im. ST. Doktorowicza – Hrebnińskiego w Sosnowcu).

W celu pobrania prób i wykonania analiz, w 2007 r. zinwentaryzowano 63 studnie kopane i 2 studnie wiercone, w których wykonano pomiary głębokości zwierciadła wody. Stwierdzono podwyższone i wysokie stężenie amoniaku, azotynów, siarczanów, substancji rozpuszczonych i obniżone pH.

Powiat bieruńsko-lędzki leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 452. Według badań Państwowego Instytutu Geologicznego, w 2006 r. jakość wód tego zbiornika odpowiadała II klasie czystości.

Natomiast wg badań przeprowadzonych przez WIOŚ Katowice w roku 2007, wody podziemne z terenu powiatu:

- gmina Lędziny - zaklasyfikowano do klasy IV czystości wód (II klasa - wskaźnik decydujący PEV, OWO, Cl, SO₄, SiO₂, III klasa - wskaźnik decydujący PO₄, Ca, IV klasa - wskaźnik decydujący NH₄, V klasa - wskaźnik decydujący Fe, Mn). Badania były prowadzone na poziomie warstwy czwartorzędowej „Q” w ramach monitoringu operacyjnego
- gmina Bieruń - zaklasyfikowano do klasy IV czystości wód (II klasa - wskaźnik decydujący temp., PEV, NH₄, Cl, SO₄, SiO₂, Ca, III klasa - wskaźnik decydujący PO₄, Mn, IV klasa - wskaźnik decydujący Fe, Ni). Badania były prowadzone na poziomie warstwy czwartorzędowej „Q” w ramach monitoringu operacyjnego
- gmina Imielin - zaklasyfikowano do klasy III czystości wód (II klasa - wskaźnik decydujący temp., PEV, F, SO₄, Ca, Mg, III klasa - wskaźnik decydujący NO₃, PO₄). Badania były prowadzone na poziomie warstwy triasowej „T2” w ramach monitoringu diagnostycznego

Tabela 7. Wyniki klasyfikacji wód podziemnych

Nazwa punktu pomiarowego	Numer punktu pomiarowego w sieci krajowej	Wyniki klasyfikacji	
		Klasa	Wskaźniki decydujące o klasie
Lędziny	2688/K	I	pozostałe
		II	PEV, OWO, Cl, SO ₄ , SiO ₂
		III	PO ₄ , Ca
		IV	NH ₄
		V	Fe, Mn
Bieruń	2691/K	I	pozostałe
		II	temp., PEV, NH ₄ , Cl, SO ₄ , SiO ₂ , Ca
		III	PO ₄ , Mn
		IV	Fe, Ni
Imielin	2245/K	I	pozostałe
		II	temp., PEV, F, SO ₄ , Ca, Mg
		III	NO ₃ , PO ₄ ,

Źródło: WIOŚ

IV. 2 Gospodarka odpadami

Szczegółową analizę stanu gospodarki odpadami w gminie Imielin przedstawiono w równoległe opracowywanej integralnej części niniejszego opracowania - „Aktualizacji planu gospodarki odpadami dla gminy Imielin”.

IV.3 Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Imielin kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są głównie:

- emisja niska,
- komunikacja samochodowa,
- emisja niezorganizowana,
- procesy energetyczne i przemysłowe (których źródła znajdują się poza obszarem gminy).

Dla celów oceny jakości powietrza w gminie Imielin założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

Z danych zaczerpniętych z pozycji „Siódma roczna ocena jakości powietrza w woj. Śląskim, obejmująca 2008 rok” wydanej przez WIOŚ w Katowicach, strefa do której należy powiat bieruńsko-lędziński (strefa Bieruńsko-Pszczyńska) jest zakwalifikowana do klasy A pod względem wszystkich zanieczyszczeń oprócz benzo(a)pirenu i ozonu (klasa C). W związku z wynikiem tej klasyfikacji na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego zakłada się utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie. Problemem gminy Imielin była „niska emisja”, która wpływała na lokalne pogorszenie się jakości powietrza. W celu ograniczenia tego oddziaływania na środowisko i ludzi, Urząd Miasta opracował Program Ograniczania Niskiej Emisji, którego założenia są ciągle realizowane. Nie rozwiązało to problemu całościowo ale znacznie ograniczyło zanieczyszczenie powietrza spowodowane eksploatacją przydomowych kotłowni.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Źródła zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Imielin można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Wewnętrzne źródła zanieczyszczeń powietrza stanowi głównie emisja niska oraz drogi kołowe, zwłaszcza mające rangę dróg wojewódzkich. Zewnętrzne źródła zanieczyszczeń powietrza to suma komunikacji, ogrzewnictwa indywidualnego i zbiorowego oraz przemysłu na terenach położonych na dowietrznym względem gminy kierunku (głównym źródłem nawiewanych nad teren gminy zanieczyszczeń jest Aglomeracja Górnosląska).

Emisja niska

Źródła tzw. „emisji niskiej” stanowią w gminie indywidualne domowe systemy grzewcze opalane głównie paliwami stałymi (koks, węgiel kamienny).

Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną emisję zanieczyszczeń. Ponadto niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi.

Jako główne paliwo stosowane do wytwarzania energii cieplnej na terenie gminy Imielin wymienić należy węgiel i koks. Jest to spowodowane bliskością kopalni oraz tradycjami górniczymi (przywiązaniem mieszkańców do tradycji palenia węglem).

Stanowi to pewien problem przy dalszym rozwoju gminy. Aby zachować harmonijny i zgodny z ochroną środowiska rozwój, należy ograniczać niską emisję na terenie gminy. W związku z tym, w 2004 r. opracowano „Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Imielin”, w którym określono działania techniczne konieczne do realizacji na terenie gminy polegające przede wszystkim na wymianie urządzeń kotłowych starej konstrukcji i niskiej sprawności na urządzenia nowe, o wysokiej sprawności. PONE określa także działania mające na celu oszczędność energii poprzez zastosowanie termomodernizacji budynków. Działania te spowodowałyby zmniejszenie emisji substancji szkodliwych.

Zanieczyszczenia z komunikacji samochodowej

Trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyn, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe), które także mają udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego.

Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają również stan jezdni i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanego paliwa oraz płynność ruchu.

Toksycznymi produktami spalania paliw są: tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, pył PM10 (zawierający sadzę oraz śladowe ilości związków ołowiu) oraz lotne związki organiczne (głównie węglowodory alifatyczne).

Emisja niezorganizowana

Źródłami emisji niezorganizowanej na terenie gminy Imielin są naturalne procesy pylenia oraz procesy wypalania traw i ściernisk.

Procesy energetyczne i przemysłowe

Gmina Imielin położona jest w najbardziej uprzemysłowionym i zurbanizowanym regionie w Polsce. Przemysłowy charakter tego obszaru został ukształtowany w wyniku rozwoju górnictwa węglowego i hutnictwa. Mimo to strefa całego powiatu bieruńsko-lędzińskiego, w którym położona jest gmina, zakwalifikowana jest do klasy A (poziom substancji monitorowanych), za wyjątkiem benzo(a)piranu i ozonu. Źródło zanieczyszczeń z procesów energetycznych i procesów przemysłowych na terenie gminy mogą stanowić zakłady zlokalizowane poza terenem gminy, przede wszystkim kopalnie węgla kamiennego: kopalnia "Ziemowit" i kopalnia "Piast" oraz zakłady chemiczne w Oświęcimiu - Synthos S.A. (w odległości ok. 14 km).

IV.4 Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny gminy Imielin decydujący wpływ ma hałas pochodzący z transportu drogowego i kolejowego. Przez gminę przebiegają często uczęszczane szlaki komunikacyjne – obserwuje się m.in. znaczny ruch pojazdów na drodze wojewódzkiej Katowice – Oświęcim. Poziom hałasu komunikacyjnego, szczególnie odczuwalnego w tych miejscach wiąże się z kilkoma czynnikami, wśród których najważniejsze to stan i sposób eksploatacji pojazdów.

Źródła hałasu występującego w środowisku podzielić można na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny oraz hałas przemysłowy. Źródłem hałasu komunikacyjnego są drogowe i kolejowe korytarze transportowe.

Pełna ocena stopnia zagrożenia środowiska hałasem nie jest możliwa ze względu na brak prowadzonego monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie gminy.

IV.5 Ochrona przyrody

Gmina właściwie nie posiada zasobów przyrodniczych o znaczeniu ponadlokalnym. Dla zachowania jej własnego dziedzictwa i zapewnienia warunków zrównoważonego rozwoju znaczenie ma zachowanie kilku składników lokalnego środowiska. Wyróżniającym się elementem środowiska geograficznego i geologicznego jest w północno-wschodniej części miasta wzniesienie zwane Garby Imielina, którego największym punktem jest Golcówka

położona 307,7 m n.p.m. Ten zespół wartości przyrodniczych i kulturowych wskazuje na zasadność ochrony obiektu.

Podwyższone walory przyrodnicze ma dolinna część Przemszy. Zarówno wąski pas obok Zbiornika Dzieńkowice, jak i otwarte tereny powinny pełnić funkcję przyrodniczą. Są to potencjalnie zalewowe tereny wilgotnych łąk lub łągów z licznymi ciekami (rowami) lub oczkami wodnymi. Zbiorowiska trawiaste mogą być tworzone przez trawy właściwe, sity, turzyce lub wysokie szuwały. Jest to bardzo atrakcyjne siedlisko dla wielu gatunków zwierząt, w tym płazów (żaby, ropuchy), gadów (zaskroniec), ptaków „nawodne” (ptaki szuwarowe, siewki, chruścielem, brodzące), w mniejszym stopniu ssaków.

Należy nadmienić, że na terenie gminy są liczne propozycje form obszarowych, sugeruje się wprowadzić w stosunku do obszarów: „Zrębowe Pagóry Imielińskie”, „Dolina Imielinki” i „Stara Gać” formę zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Na terenie miasta możliwe jest więc powołanie kilku form ochrony przyrody:

1. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Zrębowe Pagóry Imielińskie, Dolina Imielinki, Stara Gać,
2. Użytki ekologiczne: Łąki nad Zalewem, Kopiec,
3. Stanowiska dokumentacyjne: Granice, Kamieniołom, Kopiec.

IV.6 Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz klęski żywiołowe

W gminie Imielin, rozpatrując potencjalne zagrożenia dla środowiska należy wziąć pod uwagę zagrożenia pożarowe, zagrożenia związane ze skutkami innych klęsk żywiołowych takich jak huragany, śnieżyce itp. oraz ewentualnie zagrożenia związane z transportem niebezpiecznych środków chemicznych i toksycznych środków przemysłowych.

Na terenie gminy znajduje się jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej.

Na terenie gminy nie ma zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Ze względu na przebieg przez teren gminy ważnych arterii komunikacyjnych drogowych i kolejowych, trasami tymi prowadzony może być również transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. Zagrożenie może ewentualnie również stanowić tzw. „transport dziki”, czyli prowadzony nieprzystosowanymi środkami transportu, bez odpowiednich zabezpieczeń, w ilościach ponad normatywnych, przez kierowców nie posiadających stosownych uprawnień.

Rozdział V. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE IMIELIN

V.1 Ochrona gleb i powierzchni ziemi

W obrębie gminy Imielin zdecydowanie dominują gleby piaskowe, wytworzone głównie z piasków gliniastych lekkich oraz w mniejszym stopniu z piasków gliniastych mocnych, słabogliniastych i piasków luźnych. Drugą grupę gleb tworzą gleby gliniaste, wytworzone z glin lekkich i średnich. Mniejszą powierzchnię zajmują gleby pyłowe (pyły ilaste), ilaste (iły bardzo ciężkie) oraz rędziny (ciężkie i mieszane). Większą część obszaru gminy, zwłaszcza północną i środkową zajmują piaski gliniaste lekkie zalegające na pisakach słabogliniastych, piaskach luźnych i pyłach. Rędziny (ciężkie i lekkie) wykształciły się na podłożu skał masywnych w wyżej części stoku Smutnej Góry. W tych warunkach wykształciły się rędziny brunatne. W najniższych częściach Smutnej Góry występuje podłoże piasków gliniastych lekkich. Na tym podłożu powstały gleby brunatne wylugowane. Na podłożach piasków sandrowych i cięższych osadów oraz osadów torfowiskowych wykształciły się gleby brunatne wylugowane, czarne ziemie zdegradowane, gleby bielicowe i pseudobielicowe oraz gleby torfowe.

Badania przeprowadzone w 2007 roku przez Okręgową Stację Chemiczno – Rolniczą w Gliwicach, w 25 wyznaczonych punktach z obszaru użytków rolnych o powierzchni 1 360 ha rozmieszczonych na terenie miasta Imielin wykazały przekroczenia dopuszczalnych norm zawartości następujących metali ciężkich:

- ołów - w punkcie GR/384/1 E-1, ul. Satelicka - 182,75 mg/kg s. m, oraz w punkcie w punkcie GR/384/22 E-22, ul. Sikorskiego - 110,87 mg/kg s. m. przy dopuszczalnej zawartości 100 mg/kg s. m.

- cynk w punkcie GR/384/1 E-1, ul. Satelicka - 458,0 mg/kg s. m. przy dopuszczalnej zawartości 300 mg/kg s. m.

Po przeanalizowaniu wyników badań zawartości metali ciężkich stwierdzono, że w 23 punktach nie ma przekroczenia ich dopuszczalnych zawartości jedynie w punkcie nr 1 występuje przekroczenie wartości granicznych aż dwóch metali ciężkich (ołowiu i cynku) i w punkcie nr 22 przekroczenie dopuszczalnej zawartości ołowiu.

W celu zmniejszenia poziomu stężeń badanych metali ciężkich na przebadanych użytkach rolnych, / zgodnie z dostępną literaturą / zaleca się uprawianie na nich roślin pobierających duże ilości metali ciężkich, jak również poprawiających strukturę gleby. Plony

tych roślin nie mogą być przeznaczone do bezpośredniego spożycia przez ludzi czy też zwierzęta lecz do wykorzystania przemysłowego.

Należą do nich:

- rzepak, którego nasiona należy przeznaczyć na produkcję oleju służącego jako komponent paliw do pojazdów mechanicznych,
- ziemniaki do produkcji spirytusu jako dodatek do paliw,
- len, konopie: włókno na sznury, pakuły itp., nasiona na olej przemysłowy,
- wierzba z przeznaczeniem na opał,
- można też uprawiać na lepszych polach zboża i trawy z przeznaczeniem nasion

na materiał siewny itp. [źródło: „Badania przeprowadzone w 2007 roku przez Okręgową Stację Chemiczno – Rolniczą w Gliwicach”].

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- utrzymanie jakości gleby,
- identyfikacja gruntów zanieczyszczonych w celu podjęcia odpowiednich działań (doprowadzenia ich do stanu właściwego),
- zapobieganie degradacji i erozji gleb poprzez racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Cele średniookresowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo – wapnowanie gleb na terenie gminy,
- rekultywacja terenów zdegradowanych.

V.2 Gospodarka wodno - ściekowa

Z analizy aktualnego stanu gospodarki wodno-ściekowej w gminie Imielin wynika, że potencjalne źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych stanowią przede wszystkim:

- ścieki komunalne z zabudowy mieszkaniowej na obszarach nieskanalizowanych,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów i stacji paliw (brak urządzeń podczyszczających),
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

W związku z powyższym należy podjąć w gminie działania mające na celu wyeliminowanie tych zagrożeń, których realizację gmina już rozpoczęła. Planowane na najbliższe lata inwestycje obejmują kontynuację budowy kanalizacji na terenie gminy.

Z analizy stanu istniejącego w zakresie zaopatrzenia w wodę wynika, że cały teren gminy zamieszkały obecnie przez ludzi jest zwodociągowany.

Produkcję rolną należy prowadzić w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Należy również upowszechniać dobre praktyki rolnicze.

Na terenie gminy brak jest kompleksowo rozpoznanego i sprecyzowanego zakresu niezbędnych przedsięwzięć dotyczących ochrony przed powodzią i suszą, z uwagi na to, że nie ma tu dużego zagrożenia powodziowego. Do małych lokalnych podstopień dochodzi czasami w wyniku wylewania potoku Imielanka.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Realizacji przyjętych priorytetów ekologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Imielin służyć będą następujące cele krótkookresowe:

- budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach nieskanalizowanych,
- identyfikacja i zalegalizowanie nielegalnych kolektorów i rowów służących do odprowadzania ścieków,
- budowa systemu kanalizacji deszczowej dróg gminnych,
- magazynowanie obornika i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych w sposób zapewniający wymogi ochrony środowiska.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Do wytypowanych celów średniookresowych w perspektywie do 2015 r. w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej należą:

- edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody,
- budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- prowadzenie akcji informacyjnej,
- konserwacja i odbudowa rowów melioracyjnych.

V.3 Gospodarka odpadami

Zagadnienia dotyczące celów, priorytetów i zadań ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami omówiono szczegółowo w równoległej opracowywanej integralnej części niniejszego opracowania: „Aktualizacji planu gospodarki odpadami gminy Imielin”.

V. 4 Ochrona powietrza atmosferycznego

Z analizy aktualnego stanu w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Imielin wynika, iż poprawy stanu powietrza należy wiązać przede wszystkim z działaniami w zakresie ograniczania:

- emisji niskiej,
- emisji pochodzącej z transportu powierzchniowego,
- emisji niezorganizowanej.

Redukcji emisji z procesów spalania paliw energetycznych, w tym emisji niskiej należy się spodziewać przede wszystkim wskutek prowadzenia działań na rzecz wymiany instalacji ciepłowniczych przez mieszkańców gminy oraz w związku z prowadzeniem działań na rzecz obniżenia energochłonności obiektów, np. poprzez akcje zachęcające do wykonywania termomodernizacji budynków i instalacji ciepłowniczych (docieplanie budynków, wymiana okien, wymiana kotłów węglowych). Celowe mogłoby być również przeprowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie: korzyści płynących ze stosowania paliw ekologicznych, poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, szkodliwości spalania odpadów komunalnych w paleniskach domowych.

Gmina posiada Program Ograniczania Niskiej Emisji, który ma na celu poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Jak wynika z programu przewidziane działania gwarantują wyraźny efekt obniżenia emisji zanieczyszczeń na terenie gminy.

W ramach działań ograniczających emisję zanieczyszczeń z transportu drogowego należy utrzymywać dobry stan dróg gminnych oraz wprowadzać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pasy zieleni pomiędzy drogami, a zabudową mieszkaniową.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego stanowią:

- systemowe działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji,
- identyfikacja lokalnych uciążliwych źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tych uciążliwości.

Cele średniokresowe do 2015 roku

Jako cele do realizacji do 2015 roku w zakresie ochrony powietrza przyjęto następujące zadania:

- Kontynuacja (realizacja) Programu Ograniczania Niskiej Emisji,
- prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych,
- egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk.

V.6 Ochrona przed hałasem

W zakresie hałasu pochodzącego z transportu samochodowego, poprawy stanu akustycznego należy spodziewać się w wyniku właściwej dbałości o stan nawierzchni dróg. Redukcję uciążliwości hałasu komunikacyjnego można uzyskać również poprzez wymianę okien na dźwiękoizolacyjne. Ograniczenie ponadnormatywnego oddziaływania hałasu kolejowego można osiągnąć poprzez modernizację torowisk, wymianę taboru kolejowego, właściwe utrzymanie torowiska oraz ograniczenie dopuszczalnej prędkości na wytypowanych obszarach. W planach zagospodarowania przewidzieć należy wydzielenie terenów zieleni izolacyjnej w obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej od strony ciągów komunikacyjnych.

W zakresie ograniczenia ewentualnego hałasu ze źródeł przemysłowych pochodzących od każdego pojedynczego zakładu, warsztatu czy placówki handlowo - usługowej, należy identyfikować uciążliwe obiekty oraz podejmować działania administracyjne w celu ograniczenia uciążliwości hałasowych.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony przed hałasem obejmują przede wszystkim prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych oraz egzekwowanie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów i przestrzegania dozwolonej prędkości ruchu.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Cele średniookresowe w zakresie ochrony przed hałasem obejmują:

- pozyskiwanie danych o skali zagrożenia hałasem,
- stworzenie i aktualizację bazy danych o źródłach uciążliwości akustycznej dla środowiska.

V.7 Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W celu zapewnienia ochrony środowiska przed skutkami elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego na terenie gminy Imielin należy prowadzić działania zapobiegawcze polegające na przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego, szczególnie na obszarach zabudowań mieszkalnych oraz na terenach dostępnych dla ludności.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

Jako cel krótkoterminowy z zakresu ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym wyznaczono nadzór planistyczny nad nowo powstającymi źródłami emisji.

Cele średniookresowe do 2015 roku

Głównym celem średnioterminowy, jaki przyjęto dla gminy Imielin, jest kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska poprzez:

- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z promieniowaniem niejonizującym, preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego,
- wyeliminowanie emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska.

V.8 Ochrona przyrody

Podstawowymi działaniami w kierunku ochrony wartości środowiska przyrodniczego i poprawy stanu aktualnego w tym zakresie są: powoływanie nowych obszarów i obiektów chronionych na mocy przepisów o ochronie przyrody, a także zachowanie ciągłości „węzłów”, „korytarzy” i „łączników” ekologicznych, zwłaszcza w obrębie systemu dolin cieków wodnych i kompleksów leśnych.

Na terenie gminy Imielin ochrona przyrody realizowana będzie m.in. poprzez popularyzowanie wiedzy o jej walorach przyrodniczych wśród jej mieszkańców oraz poza terenem gminy.

Cele:

Do celów zarówno krótkookresowych jak i średniookresowych w dziedzinie ochrony przyrody, do realizacji w latach 2008- 2015 należą:

- utrzymanie wysokiego standardu ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych,
- pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie gminy obiektów przyrodniczych,
- wdrażanie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych,
- dolesienia na gruntach rolnych o niekorzystnych warunkach dla produkcji rolnej.

V.9 Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne

Działania w zakresie ochrony przed skutkami wystąpienia poważnych awarii w gminie Imielin powinny być podporządkowane następującym priorytetom:

- zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych,
- ograniczanie zagrożeń związanych z transportem materiałów niebezpiecznych,
- zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego społeczeństwa i środowiska.

Cele krótkoterminowe do 2011 roku

W celu realizacji zamierzonych priorytetów w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii, do realizacji w latach 2008-2011 wybrano cel, jakim jest aktywny udział w strukturach administracyjnego zarządzania kryzysowego oraz doposażenie ochotniczej straży pożarnej w sprzęt zapewniający sprawny udział w akcjach ratowniczych.

Cele średniokresowe do 2015 roku

W dalszej perspektywie realizacji przyjętych priorytetów mogą służyć zadania takie jak instruowanie społeczeństwa o zasadach postępowania w wypadku wystąpienia awarii przemysłowych i transportowych czy informowanie o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i o działaniach, które będą podjęte w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej.

V.10 Edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych warunków wprowadzania w życie zasad zrównoważonego rozwoju i wdrażania w gminie zadań ujętych w programie ochrony środowiska jest aktywny udział świadomego i dobrze wyedukowanego społeczeństwa. Poza edukacją ekologiczną mieszkańców dotyczącą ochrony środowiska w ich życiu codziennym istotna jest również edukacja wśród właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw.

Organizacja edukacji ekologicznej powinna obejmować edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolny system edukacji:

Rola organów samorządowych w tym zakresie obejmuje:

- współdziałanie przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej z organizacjami, instytucjami, Kościołami i Związkami Wyznaniowymi, zakładami pracy, przedstawicielami społeczności lokalnych,
- utrzymywanie ścisłej współpracy ze szkołami, zapewniając im warunki do prowadzenia edukacji ekologicznej,
- zapewnienie społeczeństwu dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- upowszechnianie wiedzy o środowisku oraz jego zanieczyszczeniu.

Działania zmierzające do realizacji tego celu mają charakter działań ciągłych, długookresowych i trudno jest tu wyznaczyć cele do osiągnięcia na najbliższe lata. W tym okresie należy zainicjować działania organizacyjne, zmierzające do stworzenia

sprawnego systemu edukacji ekologicznej, którego zadaniem jest stały wzrost świadomości mieszkańców.

Cele krótkookresowe do 2011 roku

Edukacja ekologiczna społeczeństwa jest procesem ciągłym, w którym efekty działań obserwuje się często po długim czasie. Celem krótkoterminowym jest więc upowszechnienie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy oraz o zachowaniach proekologicznych.

Cele średniookresowe do 2015 roku

W perspektywie działania związane z edukacją ekologiczną będą realizowane poprzez:

- organizację konkursów ekologicznych, akcji sprzątania, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców,
- doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska,
- prowadzenie działalności informacyjnej w Urzędzie Miasta,
- rozwój systemu udostępniania informacji o środowisku.

Rozdział VI. PROGRAM WYKONAWCZY

VI.1 Instytucje odpowiedzialne

Głównym realizatorem Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Imielin jest Burmistrz Miasta.

Proponuje się wyznaczenie przez Burmistrza osoby odpowiedzialnej za wdrażanie Programu (Kierownika Programu). Osoba ta pełniłaby rolę koordynatora pomiędzy samorządem lokalnym, przedsiębiorstwami, instytucjami monitorującymi stan środowiska oraz mogącymi powstać w przyszłości w gminie organizacjami pozarządowymi. Kierownik programu byłby także odpowiedzialny za monitorowanie efektów realizacji programu, sprawozdawczość

z realizacji Programu oraz uruchamianie procedur korygujących.

Uczestników realizacji programu można podzielić na grupy:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem (samorząd),
- podmioty realizujące poszczególne zadania (samorząd, podmioty gospodarcze, stowarzyszenia, organy i instytucje wyższego szczebla),
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu (Burmistrz Miasta Imielin),
- odbiorcy programu - społeczność gminy.

VI.2 Narzędzia realizacji programu

Wśród instrumentów realizacji zadań programu i zarządzania ochroną środowiska wyróżnić można instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe, edukacyjno-informacyjne oraz organizacyjno-planistyczne.

Instrumenty prawne

Instrumenty prawne służące realizacji programu wynikają z zadań i kompetencji gminy w zakresie ochrony środowiska, do których należą m.in.:

- eliminowanie lub ograniczanie określonych zagrożeń powodowanych funkcjonowaniem społeczności lokalnych, tj. zanieczyszczenia wód, powstawania odpadów komunalnych, niszczenia gleby, powierzchni ziemi i terenów zielonych,
- podejmowanie działań związanych z gospodarowaniem przestrzenią, tak aby w ich trakcie realizowane były cele ochrony środowiska (zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, przywracanie środowiska do właściwego stanu, zachowanie walorów krajobrazowych),
- ustalanie, w drodze uchwały, szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,

- prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania) i lokalnej oczyszczalni ścieków (w celu kontroli częstotliwości pozbywania się osadów ściekowych),
- wydawanie zezwoleń na świadczenie określonych usług komunalnych,
- wydawanie decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji,
- przyjmowanie wyników pomiarów wielkości emisji z instalacji od osób fizycznych,
- przyjmowanie zgłoszenia instalacji nie wymagającej pozwolenia emisyjnego od osób fizycznych,
- wydawanie decyzji ustalającej wymagania dotyczące ochrony środowiska dla instalacji prowadzonych przez osoby fizyczne, z której emisja nie wymaga pozwolenia,
- przyjmowanie od osób fizycznych i przekazywanie marszałkowi informacji o wykorzystanych substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- podejmowanie uchwał wyznaczających miejsca wydobywania kamienia, żwiru, piasku i innych materiałów z wód,
- przypadku bezpośredniego zagrożenia środowiska burmistrz może wydać właściwemu organowi Inspekcji Ochrony Środowiska polecenie podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia,
- możliwość ustanawiania ograniczenia, co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
- wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,
- kontrola przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym kompetencjami gminy,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
- przyjęcie gminnego programu ochrony środowiska (wraz z planem gospodarki odpadami), sporządzanie co 2 lata raportów z jego realizacji,
- dysponowanie środkami gminnego funduszu ochrony środowiska.

Instrumenty ekonomiczno-finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłaty za korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy ekologicznych i unijnych, pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu i jednostek samorządu terytorialnego, zwolnień i ulg podatkowych.

Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

System opłat za korzystanie ze środowiska skłania przedsiębiorstwa do minimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko m.in. poprzez lokalizację produkcji, dobór technologii, oszczędniejsze korzystanie z zasobów naturalnych czy instalowanie urządzeń ochronnych. Gromadzone środki finansowe przekazywane są następnie do Funduszy Ochrony Środowiska różnych szczebli oraz funduszu ochrony gruntów rolnych.

Osoby fizyczne, niebędące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne.

Podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

Administracyjne kary pieniężne pobiera się w tych samych sytuacjach, co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu karę wymierza Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa Prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

Instrumenty edukacyjno-informacyjne

Instrumenty te stanowią: edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych, dostęp do informacji o środowisku oraz włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w procedury decyzyjne, szeroko pojęta współpraca pomiędzy samorządem różnych szczebli, między społeczeństwem i władzami, jak i władzami a podmiotami gospodarczymi. Współpraca ta jest konieczna przy opracowywaniu i wdrażaniu programu ochrony środowiska.

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji.

Obowiązkiem samorządów jest umożliwienie dostępu społeczeństwu do informacji o środowisku i jego ochronie, rozpowszechnianie informacji oraz umożliwienie udziału w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska. Obowiązek ten realizuje się poprzez rozwój sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji, np. poprzez stworzenie i udostępnienie komputerowej bazy danych, udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych, wprowadzanie mechanizmów tzw. budowania świadomości (np. kampanie edukacyjne). Wypracowane procedury i strategie działań powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych.

Instrumenty organizacyjno-planistyczne

Na poziomie gminnym instrumentami organizacyjno-planistycznymi służącymi realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska są, poza gminnym programem ochrony środowiska i planem gospodarki odpadami:

- strategia rozwoju gminy,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W powyższych dokumentach strategicznych powinny się znaleźć zapisy dotyczące zagadnień ochrony środowiska. Dokument, jakim jest Strategia rozwoju miasta, opracowany wcześniej niż Program Ochrony Środowiska, powinien zostać zaktualizowany i zweryfikowany pod względem zagadnień ochrony środowiska.

VI.3 Źródła finansowania

Zbilansowanie możliwości

Dofinansowanie w zakresie ochrony środowiska jest możliwe z następujących źródeł:

- ✓ Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego
- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (gmin powyżej 15 tys. RLM),
- ✓ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ✓ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
- ✓ fundusze powiatowe i gminne
- ✓ kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska, Fundację Rozwoju Śląska

- ✓ kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Światowy)
- ✓ kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne
- ✓ Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy
- ✓ Konkurs „Polska wolna od azbestu”
- ✓ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Program stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wyniesie 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro. W ramach 15 priorytetów programu 5 bezpośrednio dotyczy ochrony środowiska:

- Gospodarka wodno-ściekowa – 3 275,2 mln euro (w tym 2 783,9 mln euro z FS);
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1,430,3 mln euro (w tym 1,215,7 mln euro z FS);
- Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro (w tym 556,8 mln euro z FS);
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro (w tym 200,0 mln euro z EFRR);
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro (w tym 89,9 mln euro z EFRR);

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

RPO WŚ stanowi podstawę podziału środków unijnych przeznaczonych dla regionu. Podstawowym źródłem finansowania zadań ujętych w niniejszym dokumencie jest oś priorytetowa V: ochrona środowiska; jej cele to:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku,
- poprawa jakości powietrza,
- doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

W ramach priorytetu wspierane będą działania w zakresie rozwoju infrastruktury wodno – ściekowej, gospodarki odpadami, poprawy jakości powietrza i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zarządzania środowiskiem i ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Infrastruktura wodno – ściekowa wspierana będzie poprzez inwestycje w sieci kanalizacyjne, wodociągowe, oczyszczalnie ścieków i elementy systemu zaopatrzenia w wodę. W ramach gospodarki odpadami, wsparcie uzyskają projekty z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, ich odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania, kompleksowego oczyszczania terenów z odpadów zawierających azbest oraz rekultywacji obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów na cele przyrodnicze. Wymienione przedsięwzięcia w znacznym stopniu przyczynią się do wdrożenia efektywnych ekologicznie, kompleksowych systemów gospodarki odpadami oraz likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów. Wszystkie działania podejmowane w zakresie gospodarki odpadami będą ponadto realizować założenia wynikające z Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego. Poprawa jakości powietrza będzie osiągnana poprzez przedsięwzięcia na rzecz budowy, remontu oraz modernizacji systemów ciepłowniczych (obejmujące likwidację systemów indywidualnych), wraz z ich wyposażeniem w instalacje ograniczające emisję zanieczyszczeń, kompleksowej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej wraz z wymianą źródeł ciepła, prowadzącej do ograniczenia „niskiej emisji. Dodatkowo, wspierane będą działania prowadzące do wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym budowa infrastruktury służącej do przesyłu i produkcji energii pochodzącej ze źródeł alternatywnych, jak energia słoneczna, energia pochodząca z biomasy i inne. W ramach priorytetu preferowane będą projekty realizowane na obszarach o dużej gęstości zaludnienia. Doskonaleniu zarządzania środowiskiem będą służyć inicjatywy w zakresie tworzenia i rozwoju instrumentów gromadzenia i przetwarzania informacji o stanie środowiska, map akustycznych oraz map zalewowych. W ramach priorytetu realizowane będą działania polegające na modernizacji i doposażeniu infrastruktury służącej szeroko pojętej edukacji ekologicznej (m.in.: punkty widokowe, ścieżki przyrodnicze, ośrodki dydaktyczno – promocyjne) oraz przywracaniu drożności korytarzy ekologicznych.

Uprawnionymi podmiotami do otrzymania dofinansowania na inwestycje w zakresie ochrony środowiska są:

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
- Spółki wodne,
- Parki narodowe i krajobrazowe,
- Organizacje pozarządowe,
- Partnerzy społeczni i gospodarczy,

- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej) Na realizację całego RPO WŚ 2007-2013 przewidziano ponad 1700 mln euro z funduszy strukturalnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka wodna, ochrona powierzchni ziemi, ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo, geologia i górnictwo, edukacja ekologiczna, Państwowy Monitoring Środowiska, programy międzydziedzinowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, ekspertyzy i prace badawcze.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- szkoły wyższe i uczelnie,
- jednostki organizacyjne ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

Wszyscy wnioskodawcy powinni posiadać status prawny umożliwiający im zawarcie umowy cywilno - prawnej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusz udziela dofinansowania w różnych formach, na cele określone w ustawie Prawo ochrony środowiska, zgodnie z rocznym planem finansowym, listą przedsięwzięć priorytetowych oraz kryteriami wyboru przedsięwzięć uchwalonymi przez Radę Nadzorczą Funduszu. Priorytetowe przedsięwzięcia dotyczą celów wyznaczonych w wojewódzkim programie ochrony środowiska, wojewódzkim planie gospodarki odpadami oraz własnej strategii działania.

Obligacje gminne

Obligacje to jeden ze sposobów na finansowanie inwestycji unijnych. Zdaniem specjalistów emisja obligacji jest dla samorządów bardziej opłacalna od zaciągania kredytów bankowych. Inną zaletą tego instrumentu jest to, że emitowane zwykle w kilku transzach obligacje nie nastroczają później przy spłacie wielkich problemów - łatwiej jest spłacać kilka razy w ciągu roku relatywnie niewielką sumę niż całość zadłużenia za jednym razem.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBRD)

EBRD wspiera inwestycje sektora prywatnego zmierzające do poprawy jakości środowiska. Inwestycje środowiskowe wspierane przez bank dotyczą między innymi infrastruktury komunalnej i ochrony środowiska, - poprawy wydajności energetycznej i użycia odnawialnych źródeł energii. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju wspiera też projekty związane z ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych. Wartość kredytu wynosi od 2 do 250 mln (średnio 5 mln euro), co stanowi do 35% wartości inwestycji.

Bank Ochrony Środowiska

Kredyt ekologiczny jest przyznawany na zakup lub montaż wyrobów służących ochronie środowiska. Wszystkie podmioty mogą starać się o pozyskanie preferencyjnego kredytu. Maksymalna kwota kredytu może wynieść do 100% kosztów zakupu i kosztów montażu, przy czym koszty montażu mogą być kredytowane w jednym z poniższych przypadków:

- gdy Sprzedawca, z którym Bank podpisał porozumienie jest jednocześnie Wykonawcą,
- gdy Wykonawca jest jednostką autoryzowaną przez Sprzedawcę, z którym Bank podpisał porozumienia,
- gdy Bank podpisał z Wykonawcą porozumienie dotyczące montażu urządzeń i wyrobów zakupionych wyłącznie na zasadach obowiązujących dla niniejszego produktu.

Okres kredytowania wynosi do 5 lat. Oprocentowanie jest zmienne, ustalone na podstawie uchwały Zarządu BOŚ S.A. W przypadku zawarcia umowy pomiędzy Bankiem a sprzedawcą, bądź producentem urządzeń kredyty udzielone na zakupy tych urządzeń mogą być oprocentowane od 1% w skali roku.

Inne banki krajowe

Bankami, które w szczególności wspierają kredytowo realizację zadań z zakresu środowiska są: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Rozwoju Eksportu S.A, Bank Gdański S.A., niemniej rynek tego typu usług stale się rozszerza i coraz więcej banków ma w ofercie produkty dedykowane ochronie środowiska.

Fundacja Rozwoju Śląska

Pożyczki przyznawane są przedsiębiorcom działającym na terenie województwa śląskiego realizującym przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwoju gospodarczego firmy, w tym do tworzenia nowych miejsc pracy w województwie śląskim. O pożyczki mogą ubiegać się również przedsiębiorstwa z udziałem jednostek samorządu terytorialnego. Środki uzyskane z pożyczki mogą być przeznaczone na cele bezpośrednio związane z prowadzoną działalnością. Pożyczki są udzielane wyłącznie małym przedsiębiorcom, zgodnie z ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.).

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy

W ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego można dofinansować działania związane z promocją zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami. W ramach Mechanizmów Finansowych mogą być realizowane np. projekty inwestycyjne na zagospodarowanie segregowanych odpadów. Beneficjentami mogą być wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe utworzone w prawny sposób w Polsce i działające w interesie publicznym.

Konkurs „Polska wolna od azbestu”

Konkurs jest organizowany przez Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Konkurs jest skierowany do wszystkich gmin i powiatów. Celem Konkursu jest nagrodzenie gmin i powiatów, które wyróżniają się skutecznym i sprawnym działaniem w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Nagrody pieniężne należy wykorzystać na:

- działania związane z realizacją inwestycji mających na celu usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych użyteczności publicznej,
- budowę i modernizację składowisk odpadów,

- likwidację oddziaływania azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie mieszkańców,
- akcje informacyjno - edukacyjne.

Wspólne Wdrożenia, czyli Joint Implementation (JI)

To mechanizm ustanowiony w Art. 6 Protokołu z Kioto (PzK), który umożliwia nabycie i transfer jednostek redukcji emisji gazów cieplarnianych (ERUs) pomiędzy krajami Aneksu I do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, powstałych w wyniku realizacji projektów inwestycyjnych obniżających emisję gazów cieplarnianych lub zwiększających pochłanianie GC. Jednostki redukcji emisji (ERUs) mogą być generowane w okresie 2008-2012 i przekazywane krajom Aneksu I jako środek do wypełnienia ich zobowiązań wynikających z PzK w sposób efektywny ekonomicznie.

Mechanizm ten może posłużyć do pozyskania zewnętrznych środków przez spółki pragnące wdrożyć inwestycje obniżające emisję gazów cieplarnianych (np. odgazowanie składowiska odpadów komunalnych).

LIFE+

LIFE+ jest instrumentem DG Środowiska finansowym wspierającym politykę ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej, który będzie realizowany w latach 2007-2013 stanowi kontynuację programu LIFE, realizowanego w latach 1992-2006. Celem programu LIFE+ jest finansowanie projektów związanych z wdrażaniem, aktualizacją oraz rozwojem wspólnotowej polityki i prawodawstwa w dziedzinie środowiska, a tym samym wspieranie zrównoważonego rozwoju państw UE. W szczególności, LIFE+ wspiera wdrażanie szóstego Programu Działania Środowiskowego Wspólnoty (6th EAP, 2002-2012), włącznie z jego strategiami tematycznymi, oraz zapewnia wsparcie finansowe dla środków i przedsięwzięć zapewniających wartość dodaną w Krajach Członkowskich UE.

LIFE+ składa się z trzech komponentów:

- 1) „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”
- 2) „LIFE+ polityka i zarządzanie w zakresie środowiska”
- 3) „LIFE+ informacja i komunikacja”

Instrument Finansowy Ochrony Ludności

To drugi z instrumentów finansowych DG Środowiska. Jego celem jest wspieranie działań ukierunkowanych na ochronę ludzi, jak również środowiska naturalnego i dóbr kultury, przed kataklizmami naturalnymi i katastrofami spowodowanymi przez działalność ludzką. Ukierunkowany jest on również na rozwijanie współpracy pomiędzy państwami

członkowskimi na polu obrony cywilnej. Instrument ten może służyć finansowaniu szeroko rozumianego przeciwdziałania skutkom poważnych awarii i katastrof transportowych.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

W ramach PROW wyodrębniono oś priorytetową 2 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, w ramach której określono 3 działania mające związek z gospodarką odpadami.

W ramach Działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, można dofinansować wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; Beneficjentem może być osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.

W ramach Działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, można dofinansować wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; Beneficjentem może być osoba fizyczna lub osoba prawna, lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi (podejmuje) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób, i mające obrót nieprzekraczający równowartości w zł 2 mln euro. Działalność powinna być prowadzona w gminie wiejskiej albo w gminie wiejsko-miejskiej lub miejskiej liczących poniżej 5 tys. mieszkańców lub na obszarach wiejskich pod warunkiem, iż obszary te nie należą do gmin wiejsko-miejskich lub miejskich liczących powyżej 20 tys. mieszkańców.

W ramach Działania Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, można dofinansować, tworzenie systemów zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych oraz wytwarzanie lub dystrybucję energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy. Beneficjentem może być gmina lub inna jednostka organizacyjna, dla której organizatorem jest j.s.t.

VI.4 Harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu**Ochrona gleb i powierzchni ziemi**

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo – wapnowanie gleb na terenie gminy	2008-2011	Właściciele gospodarstw, Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Urząd Miasta	8	Budżet miasta, WFOŚiGW
2.	Rekultywacja terenów zdegradowanych	2008-2011	Właściciele gruntów	20	Budżet miasta, właściciele gruntów

Gospodarka wodno-ściekowa

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody	2008-2011	Urząd Miasta, szkoły	1	Budżet miasta
2.	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy (etap II obszar 1, 1a, 2, 3 i 4)	2008-2015	Urząd Miasta	60 000	Budżet miasta, RPO WŚ
3.	Budowa kanalizacji deszczowej dróg gminnych	2008-2011	Urząd Miasta	2 800	Budżet miasta, środki pomocowe
4.	Konserwacja i odbudowa rowów melioracyjnych	2008-2011	Urząd Miasta, właściciele gruntów	600	Budżet miasta, właściciele gruntów
5.	Wymiana rur wodociągowych azbestowo-cementowych na rury PE, PCV	2008-2011	Miejska Spółka Komunalna	300	Miejska Spółka Komunalna

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

Ochrona powietrza atmosferycznego

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Kontynuacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji	2008-2015	Urząd Miasta	2 400	Budżet miasta, GFOŚiGW, WFOŚiGW
2.	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	2008-2011	Urząd Miasta	3 000	Budżet miasta
3.	Egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk	2008-2011	Budżet miasta, Policja, Straż Pożarna, WIOŚ Katowice	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
4.	Zastosowanie paliw alternatywnych dla węgla	2008-2011	Jednostki gospodarcze	b.d	Budżet miasta, WFOŚ
5.	Modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych	2008-2011	Zarząd Dróg Wojewódzkich Katowice, Zarząd Dróg Powiatowych	b.d	Budżet miasta, RPO WŚ

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przed hałasem

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	2008-2011	Urząd Miasta	3000	Budżet miasta
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
2.	Pozyskiwanie danych o skali zagrożenia hałasem	2008-2011	Starostwo Powiatowe	-	-
3.	Egzekwowanie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów i przestrzegania dozwolonej prędkości ruchu	2008-2011	Starostwo Powiatowe, Policja	w ramach działalności jednostek	Budżet miasta

Ochrona przyrody

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostką odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	2	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Ustanowienie obszaru chronionego krajobrazu (lasy i zbiornik wody w rejonie ul. Wandy i ul. Maratońskiej)	2008-2011	Urząd Miasta	15	Budżet miasta
2.	Tworzenie zieleni urządzonej w obrębie obiektów i terenów gminnych rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych)	2008-2011	Urząd Miasta	50	Budżet miasta
3.	Pielęgnacja i konserwacja istniejącej na terenie gminy zieleni	2008-2011	Urząd Miasta	50	Budżet miasta
4.	Dolesienia na gruntach rolnych o niekorzystnych warunkach dla produkcji rolnej	2008-2011	Urząd Miasta	30	Budżet Miasta, Właściciele gruntów

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Ochrona przed skutkami poważnych awarii

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostką odpowiedzialną	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	2	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Egzekwowanie wymogów dotyczących transportu substancji i odpadów niebezpiecznych	2008-2011	Urząd Miasta, Komendant Powiatowy PSP, WIOŚ, Policja	-	-

Edukacja ekologiczna

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
ZADANIA WŁASNE GMINY*					
1.	Organizacja konkursów ekologicznych, akcji sprzątnięcia, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców	2008-2011	Urząd Miasta	1 rocznie	Budżet miasta, sponsorzy
2.	Doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska	2008-2011	Urząd Miasta, Szkoły	3	Budżet miasta, WFOŚiGW, sponsorzy
3.	Prowadzenie działalności informacyjnej w Urzędzie Gminy	2008-2011	Urząd Miasta	-	-
ZADANIA KOORDYNOWANE**					
4.	Rozwój i utrzymanie systemu udostępniania informacji o środowisku	2008-2011	Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski	w ramach działalności urzędu	Budżet miasta

* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

** Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

VI.5. Monitoring i ocena realizacji programu

Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji:

- zakresu wykonania zadań ujętych w Programie,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi zadaniami i stopniem ich wykonania,
- przyczyn ewentualnego niewykonania założonych zadań.

System monitoringu i oceny powinien obejmować stworzenie:

- systemu zbierania i selekcjonowania informacji,
- systemu oceny i interpretacji zgromadzonych danych.

Zbudowanie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji Programu poprzez:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
- uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych; otrzymany materiał będzie służył przygotowaniu raportów,
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
- analizę porównawczą osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- analizę przyczyn odchyień oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
- przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących.

Podstawą zarządzania Programem będzie stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań.

Podstawą dla sprawnego zbierania danych monitoringu jest opracowany zestaw mierników (wskaźników stanu środowiska).

W związku z faktem, że gminne programy ochrony środowiska stanowią narzędzie realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu gminnym, do kontroli realizacji programu służyć mogą wskaźniki wzorowane na przyjętych w polityce ekologicznej limitach krajowych związanych z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska, skorygowanych odpowiednio w zależności od specyficznych warunków i możliwości gminy, tj.:

- ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i 25% w stosunku do 2000 r. (również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),

- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.,
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych,
- pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z terenu gminy i zakładów,
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%,
- ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa, a mianowicie:

a) wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii,

b) wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód śródlądowych,
- poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach przemysłowych, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,

- rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
- zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślne reintrodukcje gatunków,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą,

c) wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa:

- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Celem zwartego i przejrzystego ujęcia obserwowanych wskaźników zaleca się zastosowanie wskazanego w programie wojewódzkim zestawienia wskaźników realizacji Programu.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, Burmistrz Miasta Imielin sporządza co dwa lata raporty z wykonania programu, które przedstawia Radzie Miasta. Za sporządzenie raportu szczegółowego powinien być odpowiedzialny Kierownik Programu, a raport powinien dotyczyć szczególnie działań, które są związane z likwidacją przekroczenia przepisów prawa, wynikami monitorowania jakości środowiska, koniecznością wprowadzenia korekt do Programu itp. Raporty szczegółowe winny być przedstawiane na posiedzeniach Rady Miasta. Wskazane jest by korekty Programu były wprowadzane w drodze uchwały Rady.